

ХАРКІВСЬКИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«НАРОДНА УКРАЇНСЬКА АКАДЕМІЯ»

Кафедра економіки та права

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з НМР та І

К.Г. Михайлова
«11» червня 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ТЕОРІЯ ПРАВА»

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Галузь знань 05 – Соціальні та поведінкові науки

Спеціальність 051 – Економіка

Освітня програма «Бізнес-економіка та її правове забезпечення»

Факультет «Бізнес управління»

Харків – 2024 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Теорія права» для здобувачів за спеціальністю 051 «Соціальні та поведінкові науки», освітня програма «Бізнес-економіка та її правове забезпечення» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Розробник: кандидат юридичних наук, доцент Войно-Данчишина О.Л.

Робочу програму затверджено на засіданні кафедри економіки та права

Протокол від 3 червня 2024 року № 11

Завідувач кафедри економіки та права

Рубан Л.І.

«3» червня 2024 року

Схвалено радою факультету «Бізнес управління»

Протокол від 10 червня 2024 року № 5

Голова

Астахов В.В.

«10 » червня 2024 року

1. Опис навчальної дисципліни

Мета вивчення дисципліни – підготовка кваліфікованих фахівців, які володіють сучасним правовим мисленням, теоретичними знаннями та практичними навичками, необхідними для розв'язання сучасних завдань предметної області діяльності; здатність здійснювати професійну діяльність відповідно до чинних нормативно-правових актів.

Теорія права сформує систему **програмних компетентностей**:

ЗК1 Здатність реалізувати свої права та обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини та громадянина в Україні.

ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК10. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК14. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності

СК15. Здатність аналізувати правові проблеми, формувати та обґрунтовувати правові позиції.

СК16. Здатність виявляти, аналізувати та розв'язувати складні економічні проблеми та задачі, інтегруючи теоретичні знання та практичні навички з економіки та права для забезпечення ефективного функціонування та стратегічного розвитку суб'єктів господарювання

Завдання дисципліни полягає у тому, щоб:

- ознайомити студентів із найбільш важливими закономірностями виникнення та тенденціями розвитку права, сформувати загальнотеоретичні уявлення про право;

- сформувати у студентів універсальний юридичний понятійно-категоріальний апарат, необхідний для подальшого використання правових знань в контексті супроводу економічної діяльності;

- навчити студентів практичним навичкам інтерпретації та застосовування правових норм, аналізу нормативно-правових актів, способам юридичної аргументації, які використовуються під час здійснення професійних обов'язків.

Вивчення дисципліни дозволяє досягти наступних **програмних результатів**:

ПРН17 Виконувати міждисциплінарний аналіз соціально-економічних явищ і проблем в однієї або декількох професійних сферах з врахуванням ризиків та можливих соціально-економічних наслідків.

ПРН18 Використовувати нормативні та правові акти, що регламентують професійну діяльність.

ПРН 27 Демонструвати необхідні знання та розуміння сутності та змісту основних правових інститутів і норм фундаментальних галузей права у контексті економічних процесів.

Досягнення програмних результатів забезпечується наступними методами навчання та засобами діагностики:

Очікувані результати навчання:	Методи навчання (вказати за кожним результатом навчання)	Форми оцінювання/ Засоби діагностики результатів навчання*
ПРН 17 Виконувати міждисциплінарний аналіз соціально-економічних явищ і проблем в однієї або декількох професійних сферах з врахуванням ризиків та можливих соціально-економічних наслідків.	аналіз, виділення головного, порівняння, узагальнення, самостійна робота з інформаційними та Інтернет-ресурсами	усне опитування, тестові завдання, колоквиум, самооцінка студента за питаннями для самоконтролю
ПРН 18 Використовувати нормативні та правові акти, що регламентують професійну діяльність.	аналіз, виділення головного, порівняння, узагальнення, самостійна робота з інформацій-	усне опитування, тестові завдання, контрольні завдання, самооцінка студента за питан-

	ними та Інтернет-ресурсами	нями для самоконтролю, підготовка презентації на відповідну тему, складення кросвордів, схем та таблиць, вирішення задач
ПРН 27. Демонструвати знання основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування права у контексті взаємодії міжнародного права та міжнародно-правових систем з правовою системою України	аналіз, узагальнення, самостійна робота з інформаційними та Інтернет-ресурсами	усне опитування, тестові завдання, колоквіум, самооцінка студента за питаннями для самоконтролю, підготовка презентації на відповідну тему, складення кросвордів, схем та таблиць, вирішення задач

Обсяг у кредитах - **4 кредити**

Розподіл у годинах за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять	
Повний термін навчання	
денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки:	
1-й	1-й
Семестр	
2-й	2-й
Лекції	
16	10
Практичні	
18	8
Лабораторні	
-	-
Самостійна робота	
86	102
Індивідуальне завдання	
-	-
Види підсумкового контролю	
Екзамен	Екзамен

Статус дисципліни – обов'язкова

Передумови для вивчення дисципліни –

Мова навчання: державна (українська).

3. Програма навчальної дисципліни

МОДУЛЬ 1.

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ПРАВА

Тема 1. Загальна характеристика теорії права

Поняття, завдання і система науки. Юриспруденція. Структура юридичної науки. Об'єкт і предмет науки. Об'єкт і предмет теорії права. Визначення теорії права. Значення і місце теорії права серед юридичних та інших суспільних наук. Визначення понять «методологія», «метод». Характеристика методів, які використовуються у теорії права. Поняття та характеристика функцій, які виконує теорія права.

Тема 2. Поняття права. Принципи права

Основні підходи до визначення поняття права: природно-правовий, юридико-позитивістський, соціологічний.

Природне та позитивне право. Суб'єктивне й об'єктивне право. Поняття та ознаки права.

Визначення функцій права. Характеристика загальносоціальних і юридичних функцій права.

Поняття, риси та класифікація принципів, що діють у правовій системі. Загальнолюдські (цивілізаційні) принципи права. Загальноправові принципи. Міжгалузеві та галузеві принципи. Принципи правових інститутів.

МОДУЛЬ 2.

ВНУТРІШНЯ БУДОВА ПРАВА ТА ЗОВНІШНІ ФОРМИ ЙОГО ПРОЯВУ

Тема 3. Правова норма в системі інших соціальних норм

Соціальні норми та їхні види. Відмінність права від інших соціальних норм.

Поняття та ознаки правової норми. Структура правової норми: диспозиція, гіпотеза та санкція. Види правових норм: за функціональною спрямованістю, за предметом правового регулювання, за функціональним призначенням тощо. Спосіб викладення правових норм у правових актах.

Тема 4. Система права та система законодавства

Поняття системи права, її об'єктивна обумовленість і головні властивості. Системність як особлива властивість права. Норма права, правовий інститут, підгалузь права, галузь права, правовий комплекс як основні структурні елементи системи права; їх характеристика. Основи й принципи побудови та функціонування системи права. Предмет і метод правового регулювання як основи розподілу права на галузі та інститути права. Поняття і зміст системи законодавства, її співвідношення з системою права. Система законодавства України. Систематизація нормативних актів. Кодифікація та інкорпорація.

Тема 5. Джерела (форми) права

Поняття джерела (форми) права. Види джерел права: нормативно-правовий акт, правовий звичай, нормативно-правовий договір, правовий прецедент.

Поняття, властивості нормативно-правових актів. Юридична сила нормативно-правового акту. Види нормативно-правових актів за юридичною силою. Поняття, юридичні властивості та види законів.

Поняття та вимоги до підзаконних нормативно-правових актів. Види підзаконних нормативно-правових актів.

Дія нормативно-правових актів, зокрема у просторі та за колом осіб. Дія нормативно-правових актів у часі.

МОДУЛЬ 3.

ПРАВОВА РЕАЛЬНІСТЬ ЯК ПРОЯВ ПРАВОВОГО ЖИТТЯ

Тема 6. Поняття, види та структура правовідносин

Поняття правовідносин як категорії права. Ознаки та визначення правовідносин. Співвідношення права, правових норм та правовідносин. Види правовідносин.

Структура правовідносин: суб'єкт, об'єкт та зміст. Суб'єкти правовідносин: фізичні та юридичні особи. Поняття юридичної особи. Поняття юридичної особи. Поняття право-суб'єктності: правоздатність та дієздатність громадян та юридичних осіб.

Об'єкти правовідносин: поняття, види та характеристика. Зміст правовідносин: суб'єктивне та суб'єктивний юридичний обов'язок.

Підстави виникнення, зміни та припинення правовідносин. Юридичні факти: поняття, особливості та класифікація. Фактичний склад правовідносин.

Тема 7. Правова поведінка. Юридична відповідальність

Поняття правомірної поведінки особи. Види правомірної поведінки особи: маргінальна, конформістська, звичаєва, стереотипна та соціально-активна.

Правопорушення (неправомірна поведінка): поняття, юридичні ознаки. Склад і види правопорушень.

Поняття, ознаки та визначення юридичної відповідальності. Види юридичної відповідальності. Підстави юридичної відповідальності. Презумпція невинності. Підстави звільнення від юридичної відповідальності. Необхідна оборона та крайня необхідність.

Тема 8. Права людини

Поняття «права людини», його ознаки. Генезис прав людини. Покоління прав людини. Основні міжнародно-правові документи з прав людини.

Класифікація прав людини. Права і свободи. Основоположні та допоміжні права. Права людини та права громадянина. Негативні та позитивні права. Громадянські, політичні, економічні, соціальні та культурні права людини.

Загальні (політичні, економічні, ідеологічні) гарантії прав людини. Юридичні гарантії прав людини, їх система. Негативні та позитивні зобов'язання держави в галузі прав людини. Міжнародно-правові засоби забезпечення та захисту прав людини.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Повний термін навчання											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
л		пр	лаб	інд	с.р	л		пр	лаб	інд	с.р	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні засади права												
Тема 1. Загальна характеристика теорії права	14	2	2	-	-	10	14	1	1	-	-	12
Тема 2. Поняття права. Принципи права	16	2	2	-	-	12	14	1	1	-	-	12
Разом за змістовим модулем 1	30	4	4			22	28	2	2	-	-	24
Змістовий модуль 2. Внутрішня будова права та зовнішні форми його прояву												
Тема 3. Норми права в системі соціальних норм	14	2	2	-	-	10	15	1	1	-	-	13
Тема 4. Система права і система законодавства	14	2	2			10	15	1	1	-	-	13
Тема 5. Джерела (форми) права	16	2	2			12	15	1	1	-	-	13
Разом за змістовим модулем 2	44	6	6			32	45	3	3	-	-	39
Змістовий модуль 3. Правова реальність як прояв правового життя												
Тема 6. Правовідносини	16	2	2			12	16	2	1	-	-	13
Тема 7. Правова поведінка. Юридична відповідальність	16	2	2			12	15	1	1	-	-	13
Тема 8. Права людини	14	2	4			8	16	2	1	-	-	13
Разом за змістовим модулем 3	46	6	8			32	47	5	3	-	-	39
Усього годин	120	16	18			86	120	10	8	-	-	102

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин (для кожної форми навчання)	
		Повний термін навчання	
		очна	заочна
Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні засади права			
1	Загальна характеристика теорії права 1. Поняття юридичної науки. 2. Теорія права: поняття, об'єкт і предмет. 3. Функції теорії права. 4. Методологія та методи Теорії права.	2	1
2	Поняття права. Принципи права 1. Основні підходи до праворозуміння. 2. Поняття та ознаки права. 3. Функції права. 4. Принципи права: поняття та види.	2	1
Змістовий модуль 2. Внутрішня будова права та зовнішні форми його прояву			
3	Норми права в системі соціальних норм 1. Соціальні норми: поняття і види. 2. Норма права: поняття та структура. Види правових норм. 3. Способи викладу норми права у статтях нормативних актів.	2	1
4	Система права і система законодавства 1. Система права: поняття та структура. 2. Галузь права: поняття та види. 3. Система законодавства та її співвідношення з системою права. 4. Систематизація законодавства.	2	1
5	Джерела (форми) права 1. Поняття та види джерел права. 2. Нормативно-правові акти: поняття, ознаки та види. 3. Поняття, ознаки та види законів. 4. Підзаконні нормативно-правові акти: поняття та види. 5. Дія нормативно-правових актів у часі, просторі та за колом осіб.	2	1
Змістовий модуль 3. Правова реальність як прояв правового життя			
6	Правовідносини 1. Поняття, ознаки та види правовідносин. 2. Структура (склад) правовідносин. 3. Суб'єкти правових відносин, їх види. Правосуб'єктність. 4. Юридичні факти: поняття та класифікація.	2	1
7	Правова поведінка. Юридична відповідальність 1. Поняття та види правової поведінки. Правомірна поведінка. 2. Правопорушення: поняття та види. 3. Склад правопорушення: поняття й елементи. 4. Поняття та підстави юридичної відповідальності. Види юридичної відповідальності.	2	1
8	Права людини 1. Поняття прав і свобод людини та громадянина. Класифікація прав і свобод людини та громадянина. 2. Система обов'язків людини та громадянина. 3. Гарантії прав і свобод людини та громадянина. 4. Міжнародно-правові засоби, призначені для забезпечення та захисту основних прав людини	4	1
РАЗОМ		18	8

5. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин (для кожної форми навчання)	
		Повний термін навчання	
		очна	заочна
1	Тема 1. Загальна характеристика теорії права: Значення та місце теорії права серед юридичних та інших суспільних наук. - огляд основної та додаткової літератури; - розгляд контрольних запитань	10	12
2	Тема 2. Поняття права. Принципи права Правовий та неправовий закон. - огляд основної та додаткової літератури; - розгляд контрольних запитань	12	12
3	Тема 3. Норми права в системі соціальних норм Спосіб викладення правових норм у правових актах. -огляд основної та додаткової літератури; - розгляд контрольних запитань	10	13
4	Тема 4. Система права і система законодавства Система права і система законодавства: співвідношення і взаємозв'язок. -огляд основної та додаткової літератури; -розгляд контрольних запитань	10	13
5	Тема 5. Джерела (форми) права Вимоги до підзаконних нормативно-правових актів. - огляд основної та додаткової літератури; - розгляд контрольних запитань	12	13
6	Тема 6. Правовідносини Правосуб'єктність особи. - огляд основної та додаткової літератури; - розгляд контрольних запитань	12	13
7	Тема 7. Правова поведінка. Юридична відповідальність Застосування норм права: поняття, відмінність від інших форм реалізації. - огляд основної та додаткової літератури; - розгляд контрольних запитань	12	13
8	Тема 8. Права людини Міжнародно-правові засоби забезпечення та захисту прав людини. -огляд основної та додаткової літератури; розгляд контрольних запитань	8	13
Разом		86	102

6. Індивідуальні завдання

Індивідуальне науково-дослідне завдання (далі ІНДЗ) не передбачено у змісті освітньої компоненти.

7. Методи навчання

Формування знань, вмінь та навичок забезпечується поєднанням лекційних та практичних занять з виконанням завдань для самостійної підготовки.

Лекції, які проводяться на основі словесних методів навчання та елементів проблемного навчання, евристичної бесіди, супроводжуються мультимедійними презентаціями.

На практичних заняттях з дисципліни використовуються методи навчання: коротке пояснення, аналізу, тренування здобувачів вищої освіти для придбання ними навичок у правильному формулюванні складних юридичних понять і категорій.

Самостійна робота за кожною темою передбачає вивчення навчальної літератури згідно з переліком, що додається до навчальної програми дисципліни, матеріалами лекційного фонду. При організації самостійної роботи студентів перевага надається написанню есе та аналітичних робіт з подальшим публічним виступом у групі тощо.

8. Методи контролю

Оцінювання результатів засвоєння навчальної дисципліни «Теорія права» передбачає проведення поточного та підсумкового контролю і здійснюється на основі накопичувальної бально-рейтингової системи.

Поточний контроль знань студентів включає:

1) Усне, письмове або експрес-опитування, виконання тестових, розв'язання практичних завдань або задач з тематики практичного заняття тощо. Робота на практичних заняттях оцінюється від 0 до 10 балів за десятибальною шкалою, де, відповідно, 10 балів дорівнює оцінці «відмінно», 9 балів дорівнює оцінці «дуже добре», 8-7 балів – «добре», 6 балів – «задовільно», 5 балів – «достатньо», 0 – 4 бали – «незадовільно». Загальний бал, що отримується студентом за результатами практичних занять за кожен окремих модуль визначається як середній отриманий результат. Бали за всі три модулі сумуються та включаються до підсумкової оцінки знань. Таким чином, в цілому за три модулі студент може отримати від 0 до 30 балів.

2) Контрольна робота. Виконання контрольної роботи проводиться, як правило, у двох формах: формі тестування та формі розв'язання задач. Підсумкова контрольна робота оцінюється від 0 до 10 балів за шкалою, індивідуально розробленою викладачем, залежно від кількості і виду завдань (тести, задачі та ін.), що можуть варіюватися.

3) Завдання для самостійної роботи (аналіз законодавства, вивчення й аналіз судової практики вітчизняного, європейського і міжнародного права, написання есе, підготовка презентації на відповідну тему, складення кросвордів, схем та таблиць з теорії права, вирішення задач, доопрацювання матеріалів лекції, робота в інформаційних мережах, підготовка та публікація наукових статей, тез тощо. При виконанні самостійної роботи студент зобов'язаний додержуватися правил щодо академічної доброчесності, зокрема, недопущення плагіату. За самостійну роботу студент може отримати від 0 до 30 балів.

4) Формою підсумкового контролю знань студентів з дисципліни є іспит. Максимальна кількість балів, яку студент може отримати за іспит, становить 30 балів. Іспит складається в усній формі за білетами до іспиту. Мінімальна оцінка результатів поточного контролю і самостійної роботи, за якої студент допускається до іспиту, становить 35 балів.

9. Розподіл балів між формами організації освітнього процесу та видами контрольних заходів дисципліни «Теорія права»

Поточний контроль				Самостійна робота	Індивідуальне завдання	Підсумковий контроль	Підсумкова оцінка
Практичні заняття						Іспит	
М 1	М 2	М 3	Підсумкова контрольна робота				
max	max	max	max	max	max	max	max
10	10	10	10	30	-	30	100

10. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Шкала оцінювання

Кількість набраних балів	За чотирьохрівневою шкалою
90–100	Відмінно
70–89	Добре
50–69	Задовільно
25–49	Незадовільно (з правом перекладання)
0–24	Незадовільно (повторне вивчення)

11. Рекомендовані літературні джерела

Основна

Навчальні посібники:

1. Тополевський, Р. Б., Федіна, Н. В. (2020). *Теорія держави і права*. Львів: ЛьвДУВС, 268 с.
2. Наливайко, Л.Р. (ред.), Припутень, Д.С. (2020). *Теорія держави і права в схемах та таблицях*. К.: «Хай-Тек Прес», 296 с.
3. Петришин О.В. (ред.) (2020). *Загальна теорія права*. Харків: Право, 564 с.
4. Наливайко, Л.Р. (укл.). *Теорія держави і права в тестових завданнях*. Дніпро: Дніпропетр. держ. ун-т внутр. справ, 759 с.
5. Заморська, Л., Карвацька, С. (2021). *Теорія права*. Чернівці: ЧНУ ім. Юрія Федьковича: Рута, 631 с.
6. Бочаров, Д. О. (2021). *Теорія держави і права*. Дніпро: Ун-т мит. справи та фінансів, 286 с.
7. Кельман, М. С. (2023). *Загальна теорія права*. Тернопіль: Терно-граф, 363 с.

Нормативно-правові акти:

1. Rada.gov.ua, (2014). Конституція України [online]. Київ, Україна. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> [Accessed 23 May 2024].
2. Rada.gov.ua, (1948). Загальна декларація прав людини [online]. Київ, Україна. Available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text [Accessed 23 May 2024].
3. Rada.gov.ua, (1973). Міжнародний пакт про громадянські та політичні права [online]. Київ, Україна. Available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043#Text [Accessed 23 May 2024].
4. Rada.gov.ua, (1997). Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (Європейська конвенція з прав людини) [online]. Київ, Україна. Available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text [Accessed 23 May 2024].

5. Rada.gov.ua, (1971). Кодекс законів про працю України [online]. Київ, Україна. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text> [Accessed 23 May 2024].
6. Rada.gov.ua, (2001). Кодекс України про адміністративні правопорушення [online]. Київ, Україна. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text> [Accessed 23 May 2024].
7. Rada.gov.ua, (2001). Кримінальний кодекс України [online]. Київ, Україна. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> [Accessed 23 May 2024].
8. Rada.gov.ua, (2002). Сімейний Кодекс України [online]. Київ, Україна. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14#Text> [Accessed 23 May 2024].
9. Rada.gov.ua, (2003). Цивільний кодекс України [online]. Київ, Україна. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15> [Accessed 23 May 2024].
10. Rada.gov.ua, (2012). Кримінальний процесуальний кодекс України [online]. Київ, Україна. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text> [Accessed 23 May 2024].
11. Rada.gov.ua, (1997). Про місцеве самоврядування в Україні [online]. Київ, Україна. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text> [Accessed 23 May 2024].
12. Rada.gov.ua, (1999). Про місцеві державні адміністрації [online]. Київ, Україна. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/586-14#Text> [Accessed 23 May 2024].
13. Rada.gov.ua, (2006). Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини [online]. Київ, Україна. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3477-15#Text> [Accessed 23 May 2024].
14. Rada.gov.ua, (2010). Про Регламент Верховної Ради України [online]. Київ, Україна. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1861-17#Text> [Accessed 23 May 2024].
15. Rada.gov.ua, (2011). Про центральні органи виконавчої влади [online]. Київ, Україна. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3166-17#Text> [Accessed 23 May 2024].
16. Rada.gov.ua, (2012). Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини [online]. Київ, Україна. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3477-15#Text> [Accessed 23 May 2024].
17. Rada.gov.ua, (2014). Про Кабінет Міністрів України [online]. Київ, Україна. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-18#Text> [Accessed 23 May 2024].
18. Rada.gov.ua, (2017). Про Конституційний Суд України [online]. Київ, Україна. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-19#Text> [Accessed 23 May 2024].
19. Rada.gov.ua, (2023). Про правотворчу діяльність [online]. Київ, Україна. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3354-20#Text> [Accessed 23 May 2024].
20. Rada.gov.ua, (1997). Про порядок офіційного оприлюднення нормативно-правових актів та набрання ними чинності [online]. Київ, Україна. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/503/97#Text> [Accessed 23 May 2024].

Додаткова

1. Батанов, О. В. (2023). Предмет муніципального права як галузі права: дискусійні питання теорії. Аналітично-порівняльне правознавство, [online] 5, с.80–86. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/anpopr_2023_5_ [Accessed 24 May 2024].
10. Кантор, Н. Ю. (2023). Соціальні і правові цінності в процесі цілепокладання норм адміністративного права. Правова держава, [online] 51, с. 62–69. - Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Prav_2023_51_8 [Accessed 24 May 2024].
11. Ковальчук, І. В. (2024). Місце і роль транспортного права в системі права України. Аналітично-порівняльне правознавство, [online] 1, с. 43–50. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/anpopr_2024_1_8 [Accessed 24 May 2024].
12. Кравцова, Т. М. (2021). Роль системного підходу у методології сучасного правознавства. Науковий вісник Львівської академії. Серія : Економіка, менеджмент та право, [online] 5, с. 163–167. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sbfaseml_2021_5_21 [Accessed 24 May 2024].
13. Кучук, А. М. (2021). Методологія сучасного правознавства: спроба критичного осмислення. Держава та регіони. Серія : Право., [online] 1, с. 27–31. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/drp_2021_1_6 [Accessed 24 May 2024].

14. Кучук, А. М. (2022). Методологія правових явищ в умовах сучасного правового дискурсу. Прикарпатський юридичний вісник, [online] 1, с. 9–12. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pjuv_2022_1_4 [Accessed 24 May 2024].
14. Панов, М. І. (2022). Правова доктрина та її значення для практики правотворення, правозастосування і розвитку юридичної науки: методологічні аспекти дослідження. Право України, [online] 1, с. 9–22. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/prukr_2022_1_3 [Accessed 24 May 2024].
15. Лисак, А. А. (2024). Поняття принципів права в площині кримінального права. Аналітично-порівняльне правознавство, [online] 1, с. 510–515. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/anpopr_2024_1_91 [Accessed 24 May 2024].
15. Рабінович, П. М. (2023). Праворозуміння – концептуально-методологічний фундамент формування та розвитку правової доктрини. Право України, [online] 3, с. 18–33. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/prukr_2023_3_9 [Accessed 24 May 2024].
16. Медвідь, А. Б. (2023). Конституційні метаморфози: аналіз процедур внесення змін до Основного Закону у контексті глобальних трансформацій. Аналітично-порівняльне правознавство, [online] 6, с. 142–147. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/anpopr_2023_6_26 [Accessed 24 May 2024].
16. Рибікова, Г. В. (2023). Поняття системи забезпечення якості законодавства. Юридичний вісник. Повітряне і космічне право, [online] 1, с. 40–45. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npnau_2023_1_7 [Accessed 24 May 2024].
17. Оніщенко, Н. М. (2023). Джерела права: сутнісні характеристики у світлі розвитку сучасної правотворчості. Grail of Science, [online] 33, с. 110–120. Available at: http://nbu8.gov.ua/UJRN/grsc_2023_33_18 [Accessed 24 May 2024].
17. Войно-Данчишина О.Л., Михайльова К.Г. (2025). Юридичні аспекти використання штучного інтелекту в управлінні персоналом. *Наука і техніка сьогодні*. № 3(44) 2025. – С.43-54
18. Войно-Данчишина О.Л. (2025). Трудові відносини під час воєнного стану: виклики правозастосування/«*Наука і техніка сьогодні*». № 2(43) 2025. – С. 76-84
19. Войно-Данчишина О.Л. (2022) Кадрові колізії коронавірусного періоду: тренди корпоративного навчання. *Новий колегіум*. № 1-2. С. 31-37.
2. Берназюк, О. О. (2023). Судовий прецедент у правовій системі України: сучасні підходи до визначення поняття. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Право, [online] 80(1), с. 403–410. Available at: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvuzhpr_2023_80\(1\)_62](http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvuzhpr_2023_80(1)_62) [Accessed 24 May 2024].
3. Бондарчук, Я. П. (2023). Становлення та розвиток правового принципу свободи у класичних правових ученнях. Правничий часопис Донецького національного університету імені Василя Стуса, [online] 2, с. 5–13. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/prchd_2023_2_3 [Accessed 24 May 2024].
4. Ванджурак, Р. В. (2021). Сократ й українська юриспруденція: передумови, теперішній вплив і майбутнє. Філософські та методологічні проблеми права, [online] 1, с. 47–53. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fmpp_2021_1_7 [Accessed 24 May 2024].
5. Гаврильців, М. Т. (2023) Вплив Конституційного суду України на формування домінуючого вітчизняного праворозуміння. Міжнародний науковий журнал "Інтернаука", [online] 15, с. 67–71. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/mnj_2023_15_12 [Accessed 24 May 2024].
6. Герич, А. Й. (2023). Становлення та розвиток ідеї свободи як принципу права. Аналітично-порівняльне правознавство, [online] 6, с. 719–724. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/anpopr_2023_6_126 [Accessed 24 May 2024].
7. Дір, І. Ю. (2024). Процес імплементації *acquis* ЄС у національне законодавство України. Аналітично-порівняльне правознавство, [online] 1, с. 676–682. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/anpopr_2024_1_121 [Accessed 24 May 2024].
8. Дудник, Р. М. (2023). Система права та правова система України в добу глобалістики (інтеграції). Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Право, [online] 79(1), с. 40–46. Available at: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvuzhpr_2023_79\(1\)_8](http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvuzhpr_2023_79(1)_8) [Accessed 24 May 2024].
9. Кантор, Н. Ю. (2023). Теоретико-правові засади визначення структури адміністративно-правової норми. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Право, [online] 78(2), с. 43–48. Available at: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvuzhpr_2023_78\(2\)_8](http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvuzhpr_2023_78(2)_8) [Accessed 24 May 2024].

12. Інформаційні ресурси

1. Президент України: <http://www.president.gov.ua>
2. Верховна Рада України: <http://www.rada.gov.ua>
3. Кабінет Міністрів України: <http://www.kmu.gov.ua>
4. Наукова бібліотека ім. М.Максимовича Київського національного університету ім. Тараса Шевченка: www.library.univ.kiev.ua
5. Наукова бібліотека Національного університету “Києво-Могилянська академія”: <http://www.ukma.kiev.ua/ukmalib>
6. Національна бібліотека України ім. В.І.Вернадського: <http://www.nbu.gov.ua/>
7. Національна бібліотека Франції: <http://www.bnf.fr/>
8. Національна Парламентська бібліотека України: <http://www.nplu.kiev.ua/>
9. Українська правнича фундація: <http://www.ulf.com.ua/>
10. Центр розвитку українського законодавства: <http://www.ulde.kiev.ua/news.php>